

η φωνή των τυφλών σας: Κρεμάστε τον. Είναι άθεος, είναι εχθρός της ηθικής, εχθρός της πατριδας, εχθρός της κοινωνίας. Σταυρώστε τον!... Και η φωνή σας θα βροντήσει τρομερή, ώ υπνωτισμένοι μου κατάδικοι: Είναι άθεος, είναι εχθρός της ηθικής, εχθρός της πατρίδας, εχθρός της κοινωνίας! Σταυρώστε τον!...

Και θα γίνει πάλι σιωπή. Και συ φεύγεις και καταφρονήτης του εαυτού σου, της ψυχής σου, της γλώσσας σου, της ζωής σου, καταφρονήτης και καταφρονημένος, θα χωνεύεις το φαρμάκι σου. Και οι τυφλωτές σου θα ρουφάνε σιγα σιγα το αίμα σου. Και θα γεμίζουν το σταμάχι τους με το φαρμακερο αίμα σου, και θα μεθάνε απο το φαρμάκι σου, και θάναι η ζωή τους πιο φαρμακισμένη απο τη δική σου... Και ο Ιησους Χριστος, ώ χριστιανοί μου, τί θλιβερα που μας κοιτάζει απ' το σταυρό του! κοντεύουν δυο χιλιάδες χρόνια, και περιμένει, περιμένει, ακόμα περιμένει...

Γκρέμισμα. Επανάσταση. Λευτέρωμα. Αναγέννηση. Μάλιστα! Εμπρος! Περιμένουμε τη φωνή σας ν' ακούσουμε, τη σημαία σας να δούμε. Εμπρος! Μα όχι συμβολισμούς, όχι σκολες, όχι φιλοδοξίες, όχι ποσοστα, όχι εγω και συ, όχι δε με νιάζει έτσι κιαν είστε. Φως, φως, φως! Περισσότερο φως

K. ΚΑΡΘΙΟΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΑΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΓΡΑΜΜΗ ΑΙΓΑΙΟΥ ΠΕΛΑΓΟΥΣ

Τò με διπλὰς ἑλικας καὶ μηχανὰς, ἀφθάστου ταχύτητος, πολυτελείας καὶ ἀνεσσεως θαλαμηγὸν ἀτμόπλοιον «ΕΣΠΕΡΙΑ» ἀναχωρεῖ ἐκ Πειραιῶς (Παρωλία Τρούμπας):

Ἐκάστην ΠΕΜΠΤΗΝ ὥρα 11 μ. μ. ἀκριβῶς διὰ **Σύρον, Ἄνδρον, Κόρθιον, Τήνον.**

Ἐκαστον ΣΑΒΒΑΤΟΝ ὥρα 2 μ. μ. ἀκριβῶς διὰ **Χιον, Σμύρνην, Μυτιλήνην, Θεσσαλονίκην.**

Διὰ πλείονας πληροφορίας ἀπευθυντέον:

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ. Γραφεῖα Γενικῆς Διευθύνσεως Ἀπελλοῦ 1, ἀριθ. Τηλ. 320.

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ. Γενικὸν Πρωτοκορεῖον ὁδὸς Φίλωνος, ἀριθ. 44, ἀριθ. Τηλ. 227.

ΣΗΜ. Αἱ κατὰ τὸ ἐκδοθὲν δρομολόγιον ὕροι ἀρίξεως καὶ ἀναχωρήσεως ἐν ἐκάστῳ λιμένι εἶναι ἀπολύτου Σιδηροδρομικῆς ἀκριβείας,

Ο ΨΥΧΑΡΗΣ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ

(Ἔνα ἰντερβού του ποῦ δημοσιεύτηκε στὸ «Νεολόγον Πατρῶν», 23.5.914, σελ. 2).

— Τὸ ἔργο μου ἐμένα, μὰς εἶπε, εἶναι τὸ γλωσσικό. Αὐτὸ ξέρω καὶ σ' αὐτὸ καταγίνουμαι. Γιὰ νὰ τὸ ξετάση κανεὶς εἶναι πολὺ εὐκολο. Χρειάζονται μόνο δυὸ πράματα. Ἑσυχία καὶ μελέτη. Τί θὰ πῆ ἡσυχία; Ἑσυχία θὰ πῆ νὰ συζητᾶ κανεὶς ἡσυχὰ καὶ νὰ μὴ βρίζη ὁ ἕνας τὸν ἄλλονε καὶ νὰ μὴ λέγῃ ὁ ἕνας τὸν ἄλλονε προδότη, φονιά, Βούργαρο, πλερωμένο ἀπὸ τοὺς Βουργάρους ἢ ἀπὸ τοὺς Σλάβους—γλήγορα θὰ ποῦνε πὼς εἴμαστε πλερωμένοι καὶ ἀπὸ τὸν Μπρέτ της Ἀλβανίας, ἅμα καταφέρῃ αὐτὸς καὶ χτυπήσῃ κανένα δάνειο ἀπὸ τὴν Εὐρώπη. Μακριὰ λοιπὸν ἀπὸ μὰς οἱ καθγάδες, ἀφοῦ ἐλπίζω πὼς ἔλοι, καὶ οἱ καθαρουσάνοι μὰς, πολεμοῦμε γιὰ τὸ καλὸ. Εἶπα πὼς χρειάζεται ἡσυχία καὶ μελέτη καὶ εἶπα τί εἶναι ἡ ἡσυχία. Τώρα ἔχομε τὴ μελέτη. Τί θὰ πῆ μελέτη Μελέτη θὰ πῆ νὰ μελετήσῃ κανεὶς, νὰ διαβάσῃ κανεὶς ἐκεῖνα ποῦ γραφῆκανε γιὰ τὸ ζήτημα, καὶ ἐννοεῖται, ἅς διαβάσουνε καὶ τὰ δικά μου. Ἐτυχε κάποτε νὰ μοῦ ποῦνε: «Δὲ σὲ καταλαβαίνουμε». Μοῦ τὸ εἶπε αὐτὸ, τώρα τελευταῖα κἀποιο φίλος μου μάλιστα, στὸ Παρίσι. Μοῦ εἶπε πὼς «μὲ ἔλη τὴν καλὴ θέληση, δὲν μπορεῖ νὰ μὲ καταλάβῃ». Ζεματίστηκα! Καλὰ ἔμωσ ποῦ βρισκόμουνε σπίτι μου καὶ πήρα ἀπὸ ἕνα ράφι τῆς βιβλιοθήκης μου τὸ «Ἰαξίδι» μου καὶ εἶπα τοῦ φίλου μου, ποῦ εἶναι καὶ τίμιος ἄθροπος. «Σὲ παρακαλῶ πολὺ, νὰ μοῦ πῆς ποιά λέξη δὲν καταλαβαίνεις καὶ τὴ βγάξω ἀμέσως γιὰ νὰ μὴ σοῦ χαλάσω τὸ κέφι. Πάρε ἕνα κατεβατὸ καὶ διάβασέ το». Παίρνει, διαβάζει. Τὸν κοιτάζω. Σὰ συλλογισμένος ὁ φίλος. Καταλάβαινε! Στὸ τέλος: «Ἐ, τοῦ λέω, ποιά λέξη δὲν καταλαβαίνετε;» Σκαλίζει, δὲν ἀποκρίνεται. Ἐπειτα μοῦ λέει: «Νά, δὲν καταλαβαίνω τί θὰ πῆ «δὲν ταιριάζει». Ἀπόρησα καὶ ρώτησα. «Πὼς δὲν καταλαβαίνετε;» Μοῦ ἀπαντᾶ: «Στὸν τόπο μου, στοὺς Κορφούς, δὲν τὸ ξέρει ὁ λαός». Πῆγε ἡ καρδιά μου στὸν τόπο τῆς καὶ τοῦ λέω «Νά μοῦ ζήσης. Ὁ ἴδιος ἐσὺ μοῦ δίνεις τὴν ἀπόδειξη πὼς γράφω τὴ γλώσσα τὴν κοινὴ, ἀκόμη καὶ σὰ δὲν καταλαβαίνουνε ἄξαφνα σ' ἕνα τόπο μερικὲς λέξεις ἐδῶ καὶ κεῖ.

Σὰς εἶπα πὼς χρειάζονται δυὸ πράματα γιὰ νὰ μὴ κανεὶς στὸ νόημα, τὸ γλωσσικὸ ἐννοεῖται. Ἑσυχία καὶ μελέτη. Μπορεῖ νὰ χρειάζεται καὶ ἕνα

ταίτο. Δηλαδή να πειστή κανείς πώς αλλαγή στη γλώσσα, νόμο σημαίνει και δε σημαίνει πώς χάλασε ή γλώσσα. Ο «πατήρ» για να γίνη «πατέρας» ακολουθήσε ώρισμένο δρόμο, κανονικό, και τούς δρόμους αυτούς ακολουθώ και γώ, θέλοντας να δείξω πώς και με τί τρόπο άλλαξε ή αρχαία και αλλάζοντας έμεινε πάντα ή ίδια γλώσσα, αφού ποτές δέν έπαψε να τή μιλά ο Έλληνικός λαός».

Νά σάς δηγηθώ τώρα κ' ένα νόστιμο. Έχτες τὸ βράδι πήγα στὸν κινηματογράφο τοῦ Μολφέτα κ' εἶδα ἕνα παιδί πού ἴδρωνε κ' ἔγραφε. Ἐκεῖ πού ἔγραφε κ' ἴδρωνε, τοῦ λέω: «Ἐ, δύσκολο νὰ γράφῃ κανεῖς!» «Ναί, μὲν λέει». «Καὶ τί γράφεις;» ρώτησα ἐγώ. «Νά, τὸ πρόγραμμα», μὲν ἀπαντᾷ. Ρίχνω μιὰ ματιὰ καὶ ἡ πρώτη λέξη πού διαβάζω, εἶταν «Σήμερον νέον πρόγραμμα». Γυρίζω καὶ τοῦ λέω: «Σὰ μιλάς τῆς μάνας σου, τοῦ παιδιοῦ σου, τῆς γυναικας σου, πῶς τῆς λές; «σήμερον» ἢ «σήμερα»; «Σήμερα» μὲν κάνει. «Γιατί τὸ λοιπό, τὸ γράφεις «σήμερον»; «Γιατί μιὰ γλώσσα γράφουμε, ἀπαντᾷ, καὶ ἄλλη γλώσσα μιλοῦμε». «Καὶ γιατί αὐτό; ρωτῶ. «Δὲν ξέρω» μὲν ἀπαντᾷ.

Νά, ἔλα τὸ ζήτημα. Λόγο δὲν ἔχει τὸ νὰ γράφεται μιὰ γλώσσα καὶ τὸ νὰ μιλιέται ἄλλη. Ἐφυγα. Μόνο λυπήθηκα τὸ καημένο τὸ παιδί πού ἴδρωνε δίχως νὰ ξέρῃ λόγο.

Κατόπιν ἠρωτήσαμεν τὸν κ. Μ'υχάρην περὶ τῆς δίκης τῶν ἀθῶν τοῦ Βίλου.

— Ἡ ἰδέα μου, εἶπε, εἶναι πῶς δὲν πρέπει νὰ ξεχάσουμε πῶς ἡ Ἑλλάδα εἶναι ὁ τόπος ὅπου ἔζησε κάποιος Θεουκιδίδης, πῶς αὐτὸς εἶπε καὶ προκήρυξε πῶς ὁ καθένας εἶναι ἀνεξάρτητος, νάχη καὶ νὰ λέῃ τῇ γνώμῃ του σὲ μιὰ Ἑλλάδα. Τὸ φέροισμο τοῦ Δελμοῦζου στὴ δίκη, τὸ βρήκα τόσο τίμιο, ὅσο τίμια βρήκα καὶ τὴν ἀπόφαση πού ἔδραλε τὸ δικαστήριο.

Σήμερα μάλιστα, πού με τὰ ἐδαφικὰ τὰ σύνορα μεγαλώσανε καὶ τὰ διανοητικὰ θὰ τὰ πᾶμε πρῶτα. Αὐτὸ εἶναι τὸ σημαντικό γιὰ τὸ γλωσσικὸ τὸ ζήτημα. Καὶ ἄμα πήραμε τὴ Σαλονίκη, εἶπα πῶς εἶναι τὸ ζήτημα λυμένο, ἀφ' οὗ τώρα θὰ μάθουμε πᾶ, ἀντὶς δόξες πού βάση δὲν ἔχουνε, δόξες ἀληθινές.

— Τί ἰδέαν ἔχετε διὰ τὸ μέλλον τῆς φυλῆς;

— Ἰδέα μεγάλη. Τώρα μάλιστα πού ἔχουμε τέτοιο Βασιλιά καὶ τέτοιο Βενιζέλο. Μὰ ἐγὼ βρήκα καὶ τὸ μέσο νὰ πάρουμε τὴν Πόλη, νὰ κυριαρχήσουμε στὴ Μεσόγειο καὶ εἶναι τὸ μέσο πολὺ ἀπλό.

— Ποῖον λοιπόν;

— Θὰ πάρουμε τὴν Πόλη καὶ θὰ κυριαρχήσουμε στὴ Μεσόγειο, ἄμα στὴν ἐπίσημη τὴ γλώσσα ἢ «Ἑλλάς» γραφῇ «Ἑλλάδα» καὶ ὁ «Βασιλεὺς» γραφῇ «Βασιλιάς».

ΓΙΑ ΤΗ ΒΟΥΡΓΑΡΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (*)

Ἄς ἔρθουμε τώρα καὶ στὸ ρῆμα.

Τὸ ἔχω, ἰ'mam' κλίνετ' ἔτσι στὸν ἐνεστώτα τῆς ἐριστικῆς=i'mam' ἰ'masch, ἰ'ma, ἰ'mame, ἰ'mate, ἰ'mat'. Μὲ τὴν ἀρνηση ne (δὲν)—nέmam' (δὲν ἔχω), nέmasch, nέma, nέmame nέmate, nέmat'. Τὰ τρία ἐνικά ima, néma εἶναι καὶ ἀπρόσωπα=ὐπάρχει, δὲν ὑπάρχει.

Τὸ εἶμαι λέγεται seum' (ἰδια οἶζα μετὰ τὸ ἑλλην. καὶ λατ.) καὶ κλίνετ' ἔτσι=seum', si, yé (γράφεται: e), sme, ste, seu. Ὁ παρατατικὸς=beuch', beusche, beusche, beúchme, beúchte, beúcha. Ἡ μετοχὴ του κάνει=bil', dila, bilo.

Τὸ imam δὲ χρησιμεύει ὡς βροθητικὸ ρῆμα. Τέτιο εἶναι τὸ seum' κ' ἐν' ἄλλο ρῆμα, τὸ schteu =θελω.

Συζυγίαι ρημάτων ἔχει ἡ Βουργαρικὴ γλώσσα τρεῖς. Κι αὐτὲς πάλι χωρίζονται ἢ καθεμιά σὲ δύο, μιὰ πού σημαίνει διάρκεια καὶ μιὰ πού δὲ σημαίνει, μετὰ πολὺ μικρὴς ἔμως διαφορῆς. Τῆς α'. συζυγίας ὁ ἐνεστώτας κάνει ὅπως τὸ imam. Π. χ. iskam (Búlka iskam, segá iskam=νύφη θέλω, τώρα θέλω. Παραμ. Ν. Πολ.) obitcham=ἀγαπῶ. Τῆς β'. τὸ α'. ἐνικὸ πρόσωπο τοῦ ἐνεστώτα τελειώνει σὲ -eu καὶ τὸ γ'. ἐν. σὲ -e. Π. χ. rí'yeu (πίνω), ríyeusch', ríyeu, ríyeum', ríyeute, ríyeut'. Τῆς γ'. τὸ γ'. ἐν. τελειώνει σὲ -i: mól'ieu (παρακαλῶ), mól'iech, mól'ili, mól'im', mól'ite, mól'ieut'.

Ὁ παρατατικὸς τῆς α'. συζυγίας σκηματίζεται ἔτσι: obí'tchax, obitchasche, obitchasche, obitchaxme, obitchaxte, obitchaxch. Τῆς β'. καὶ τῆς γ'. ἔχει τὸν ἴδιο σκηματισμὸ μετὰ τὴν διαφορὰ ὅτι ἀντὶς διακριτικὸ φωνήεντο a ἔχουμε e.

Ὁ ἀόριστος τῆς α'. καὶ β' συζυγίας σκηματίζεται ὅπως ὁ παρατατικὸς τῆς α'. μετὰ τὴν διαφορὰ ὅτι στὸ β' καὶ στὸ γ'. ἐνικὸ πρόσωπο δὲν ἔχει κατάληξή -sche, ἀλλὰ τελειώνει σὲ -a. Τὴν ἴδια διαφορὰ ἔχει ὁ ἀόριστος τοῦ seum' ἀπὸ τὸν παρατατικὸ τοῦ. Ὁ ἀόριστος τῆς γ'. συζυγίας πάλι σκηματίζεται ὅμοια μετὰ τῆς α'. καὶ β'. μετὰ τὴν διαφορὰ ὅτι ἀντὶς διακριτικὸ φωνήεντο a ἔχει i.

Ὁ παρακείμενος γίνεται μετὰ τὸ seum' καὶ τὴν παθητικὴ μετοχὴ.

Ὁ μέλλοντας μετὰ τὸ schte (γ'. ἐν. προσ. τοῦ schteu=θέλω), ἀνάλλαγο σ' ἔλα τὰ πρόσωπα, καὶ τοὺς τύπους τοῦ ἐνεστώτα.

Ἡ ὑποτακτικὴ εἶναι ὅταν τὴν ἐριστικὴ μετὰ τὸ da

(*) Κόταξε ἀριθ. 525 καὶ 526.